

دَارُ الْفُنُونِ

خفای فافولتیر محمد علی

حقوق ، سیاسیات ، اقتصادیات

ایکی آبدیه برنشر اولتور

مندرجات :

قسم مفروق :

[والترشونبورن]		سفائن تجاریه نك حق مقاومتی
[ابوالعلا]		اسقاطاتده وكالت مسئلهسی
[نصرت]		بعض مالكتلرده اختلاف قوانینی
[ابوالعلا]		حل ایتك ایچون موجود اصول
		خیار نقد

قسم اقتصادی :

[م . زهدی]		علم تدبیر منزل
--------------	-------	----------------

استانبول - مطبعه عامره

۱۳۳۳ - ۱۳۳۵

اسقاطاتده وکالت مسئلهسی

حقوق مدنی

کتاب فقهیه ده یک چوق قیل وقالی دعوت ایدن شو مسئله قانون مدنیز اولان مجله دهده صریح برصوتده حل ایدلمش دکلدرد . مجله ۱۴۶۱ نجی ماده سنده : « بیع وشرایع و اجاره ده و عن اقرار صاحبده وکیلک عقدی مؤکله مضاف قیلمسی شرط دکلدرد . مؤکله مضاف قیلمیوبده نفسنه اضافت ایله اکتفا ایتیمی دخی صحیح اولور وایکی صورتده دخی ملکیت انجق مؤکله ثابت اولور . فقط عقد مؤکله مضاف قیلماز ایسه حقوق عقد عاقده یعنی وکیله عائد اولور واکر مؤکله مضاف قیلنور ایسه حقوق عقد دخی مؤکله عائد اولور و بوضورتده وکیل رسول کبی اولور ، و ۱۴۶۰ نجی ماده سنده « هبه و اعاره و رهن و ابداع و اقراض و شرکت و مضاربه ده و عن انکار صلحده وکیلک عقدی مؤکله مضاف قیلمسی لازمدر مؤکله مضاف قیلماز ایسه صحیح اولماز . » دیه تملیکاته دائر عقود ایله اسقاطاته دائر عقود احکامی یکدیگرندن تفریق ایتیش و اسقاطاتدن عد اولنان عقودده وکالتک عدم جوازینی اشرا ب ایلشدر . زیرا اضافت حالده وکالتک رسالته انتقال ، محقق ورسالتک ایسه وکالت قیلندن اولمادینی بینه مجله نک ۱۴۵۴ نجی ماده سنده مصرحدر . استعمال اولنان الفاظ و تعیراتک الفاظ وکالت ویا رسالت اولسی ماهیت مسئلهنی دکشدره مزه چونکه حقوق عقدک مرجع عائدتی اعتباریله هریکی شکلک نتایج حقوقیه سی مساوی در .

حالبوکه فقهاتک وکیل ایچون مؤکله اضافت مجبوریتده بولنه جنی عقدلر ایله بویله بر مجبوریتدن وارسته طوتیله جنی عقدلر دییه تدوین ایلدکلری تقسیمدن مقصدلری حقوق عقدک جهت و صورت عائدیتی اظهاردر . یوقسه بوقیل عقودک بلا اضافه انشالری حالده عدم مختلرینی بیان دکلدرد . مجله ایسه تملیکاته دائر عقوددن باحث اولان ۱۴۶۱ نجی ماده سنده اطناب تلقی اولنه جق درجه ده مسئلهنی تفصیله تابع طوتدینی وحتی بالایه عیناً نقل اولنان اساسلری آیریجه مثاللر ایله ده توضیحه لزوم کوردیکی حالده اسقاطاته دار اولان ماده ده عقد وکالت ایله عقود مجعونه دن هانکیسه عائدیتی بیله تعینده قارئ دوچار تردایدن مؤکله مضاف قیلماز ایسه صحیح اولماز ، عبارة مبهمه سیله اکتفا ایلشدرکه

بالتیجه یا وکالتک ویا عقود مبحوثه نك عدم محنتی قبول ضرورتی واردر . برده مجله شو ایجاز ایله تعداد اولنان عقودده عقدك طرفینده بولانلره عائد احکامی توحیدایتمش اولیور که فقهائک بومبحثده کی نقاط نظرینه منافی در . نته آیم مجله شارحلری متن مادهده تعداد اولنان عقودی بعض قیدلرایله ایضاح ایدره ک اصابت حکمی تأمین چالیشمشلر در . مجله جمعیتک مذاکرات ضبطنامه لری طبع ونشر ایدلش اولسه ایدی، بوماده نك حین تدوینده نه کی عواملک تأثیرایله التزام تعقید اولندینی آکلاشیله رق حل مسئله ممکن اولوردی . فقط مع الاسف حقوق کتبخانه من هنوز بومهم و قیمتدار منبعدن محرومدر . بناءً علیه بوکون مسئله نی یکی باشند تدقیق وتعمیق ضرورتی واردر . فقه عقدک ماهیاتی تدقیق ایدره ک وکیلک وجوده کتیره جکی عقدلر ایچون ایکی احتمال تصور ایدیورلر :

۱ — وکیلک مؤکله اضافندن مستغنی قاله جنی عقدلر که بوانحق تملیکاتده تجلی ایدره . زیرا بونلرده حکملر سییلرندن ملتورندن آیریله بیلور . یعنی وکیلک عقدی نتیجه سی اولان ملکیت موکله ثابت اولور . بیع بشرط الخیارده ملکیتک انحق انقضای مدته من له الخیاره ثبوتی کی .

مجله بیع واجاره عقدلرینی مثال اوله رق ارئه ایدیور که بونلرده موکله اضافت ایتمکسزین وکیلک عقدیله حصوله کلان ملکیت رقبه، ملکیت منفعت مؤکله ثابت وشوقدر که حقوق عقد وکیله عائددر . مع مافیه وکیله عائدیت خصوصی بین الاثمه متفق علیه دکلدر ، ائمه حنفیه نك نقطه نظری در . دایللری ده عاقدک وکیل اولسی وایجاب واستیجاب اهل اولق اعتباریله سوزینک بحسب الوکاله دکل، بحسب الآدمیه معتبر بولنسی در . بناءً علیه حقوق عقدده اصیل عداولنق ایجاب ایدر . حکمک مؤکله عائدیتی ایسه استنباه نك اثری در نیابت یالکز بو نقطه ده یعنی منحصر آ حکمده متجلی در . زیرا ضرورتلر مقدارلرنجه تقدیر اولنور . نیابتی حقوق عقدده تشمیلده ایسه ضرورت یوقدر . بالعکس اصیل اوله رق تلقی ده اصله مراعات واردر یعنی وکیل قائل بولنق اعتباریله عقدده مباشرت ایچون بنفسه ولایت حائزدر . شوقدر که باشقه سنک ملککنده بولولایته مستند اولان تصرفاتی نافذ دکلدر . نفاذ ایچون مالککنک رضاسی آرانیر . توکیل ایسه بونی تأمین ایلمکده در . یوقسه انشای عقدده ولایت اثبات ایدر قوتی حائز دکلدر . نته کیم بر قاصه غیر ممیزی مؤکل انشای تصرفه اقدار ایدره من . خلاصه وکیل تصرفدن استفاده خصوصنده مؤکله، مؤکل ده ثبوت ملک خصوصنده وکیل

خلفدار ائمه ثلاثه حضراتى بونقطه نظره اشتراك ايتيورلر حقوق عقدى ملكك توابىندن
عد ايدىرك ملك نصل مؤكله ثابت اوليور ايسه حقوقك ده اكا ثابت اوله جفنه قائل
بوليورلر .

۲ — وكيك مؤكله اضافدن مستغنى قاله ميه جنى عقدلر كه انجق اسقاطا ده متصور در .
بونلر ده حكملرك سبب و علتلردن آيريله بيلملىرینه امكان حقوقى يوقدر . بناءً عليه عدم
اضافت حالده نتايجك مؤكله نبوتى مستحيلدر . شو حالده بونلر ده نتايج اضافتسىز مؤكله
عائد اوله ميور وعقد مؤكل ايچون غير صحيح عد اوليور . مع مافيه عقد كان لم يكن دكلدر .
وكيل نام و حسابنه صحيح اوله رق منعقد و نتايجندن منحصر آ وكيل مستفيددر . عقدك
مؤكل ايله بر علاقه سى يوقدر . ايشته نكاح عقدى بوقيلدندر مثلاً نكاحه وكيل اولان
كىمه مقتضاي و كالتى ايفا ايتك ايترايه مخطوبه يه خطاباً مؤكلى قصد ايدىرك « فلانه
نفسكى تزويج ايت » دير اوده « ايتدم » دير ايسه نكاح مؤكله عايد اولور چونكه كنديسىنه
اضافت ايدلمشدر . وكيل « بكا تزويج ايت » ديمش اولسه ايدى ، مؤكلى دكل كنديسى تزويج
ايتش اولوردى . كوريلدور كه بوراده وكيل ايچون اضافدن استغنا متصور دكلدر
نكاحك اوله وكيله ثابت اوله رق صكره مؤكله كيتمسسه احتمال يوقدر . حالبوكه زوجه نك
نكاحه اركك اولان وكيلى ايچون بويله بر محذور تصور اولنه ميه جفندن مؤكله سندن بحث
خصوصنده مستغنى قاله بيلور نته كيم اسقاطادن اولان طلاق و خلعه ده وكيك باشقه سنك
زوجه سى حقنده يالكزجه « تطليق ايتدم » ويا « خلع ايتدم » ديه نفسنه اضافت صورتيله
وقوعبولان عقدلرينه اعتبار اولتور . كتب فقهيده بوموضوعه تعلق ايدن مناقشات
و تفصيلاتدن نتايج آيه استنباط اوله بيلور .

۱ — اضافدره مقصود عقده مستعمل الفاظده مؤكلدره بحث ديمكدر . مؤكلدن
بحث ضرورتى اوليان عقودده مؤكله اضافت مجبوريتى يوقدر . مؤكلدن بحث ضرورتى
اولان عقودده ايسه اضافه طبعيته موجوددر . مثلاً زوج طرفندن نكاحه وكيل اولان
كىمه مقتضاي و كالتى ايفا ايچون مؤكلدن بحث موقعنده در . بحث ايتمكسزين نفسنه اضافت
ايدرايسه نكاح كنديسى ايچون منعقد اولور . شئ معني شرايه وكيل كې عقد مؤكله
عائد اولماز . ديمك اوليور كه بو حال ماهيت عقد ايجابيدر . يوقسه فقهانك مقصودى مؤكله

اضافت اولماز ایسه عقد هیچ بر صورتله صحیح اولماز دیمک دکلدر. نته کیم یونکاح مثالده
زوجنه نک وکیلی مؤکله سندن بحث ایتمکسزین یالکسزجه «ترویج ایتدم» دیسه یعنی عقدی
مؤکله سنه اضافت ایلمه بیله عقد صحیح اولور.

۲ — رضعیت مفروقیه بی تعیینده تملک طالبک وکیلی اید تملیک ابره نک وکیلی نفرین
اولنمی در.

زیرا ملکیتی زائل اوله حق طرفک وکیلی مقبوضی اولان مال اوزرینه مؤکلدن
بحث ایتمکسزین مؤکل به اولان عقدی اجرا ایتسه اوعقد اسقاطی اولسه بیله صحیح
ومعتبردر مثلا مؤکله عائد اولوبده کندیسنه عن انکار صلح، هبه، رهن، اعاره،
اقراض اولمق اوزره تسلیم ایدلمش اولان مال اوزرینه عن انکار صلح یا بهیلور. اعاره
هبه، ایداع، رهن، اقراض، تصدق ایدمیلور. اما تملک طالب اولان طرفک وکیلی
مقتضای وکالتی ایفا صدندده مؤکلندن بحث ضرورتنده قالیر مثلا «مؤکلم فلانه باغشلا»
«فلانه رهن ایت»، «ویا فلانه تصدق ایت»، «ویا فلانه عاریت ویر»، «ویا فلانه اقراض
ایت»، «دیر چونکه بکا باغشلا»، «بکا رهن ایت»، «الح دیه جک اولور ایسه مؤکل بوندن
استفاده ایدمیز. دیگر طرف شو ایجاب موافقت ایدر ایسه وکیل نفسی ایچون آهاب
وارتهان ایتش اولور.

حالبوکه «بکا سات»، «بکا ایجار ایت» کی عقود معاوضه ده بایمک، موجرک ایجاب
موافقتی حانده ملکیت مؤکله ثابت اولور وکیل عائد اولماز یعنی وکیل ایچون «فلانه
سات»، «فلانه ایجار ایت» دیمک مجبوری کورلماز.

۳ — نفره نک مجبوریب اضافت نفسی دلمانک ربا عقد وکیلک صحت دکل مفروق
عقدک مرعفی تعیین منقطعه.

زیرا عقود معاوضه ده حقوق عقدی ایفایه جبر اوله حق وکیلک مؤکلی جبره
صلاحیتی واردر. عقود تبرعه ده ایسه وکیل بر آت مثابه سنده در. بنابرین عقد تبرعک
محلی اولان مال وکیلک مقبوضی بولنمی حانده جبرک فائده سی کوریله بیلور سه ده عدم
مقبوضیت حانده وکیل مؤکلی تبرع ایچون جبره مقتدر اوله میه جفتدن وکیلی تضییق

مقايىز قالىرى. مثلا ھېيە وكيلىك باغشلايە جنى شى مقبوضى اولمش ايسە بلا اضافە باغشلا-
يە بيلور. مقبوضى اولماش ايسە تسليم ايدە ميه جىكندن ومۇكلى تسليمە جبر ايلە ميه-
جىكندن بلا اضافە ھېيەسى حكەمسز اولور چونكە نە موھوبى وبرە بيلور ونە موھوبى
وبرەك ايچون ايستيە بيلور ونە موھوب لە ايچون مراجعت اولئە جى بر مرجع كوريلە
بيلور. واهىدن بحث اولنماش كە موھوب لە بيلوب اكا مراجعت ايتسون اضافە حالندە
موھوب لە بر مرجعە مالک اولور يعنى واهب اولان مۇكلە كيدەرك حقوق عقدى
تعقيب ايدىر موھوبك تسليمى ايستيە بيلور.

حقوق عقدك مرجعى تميم صدندە فقها ايجاب وقبوللر اوزرندە تديققات
مخصوصە اجرا ايدەرك اشكال آتيەي استقرا ايدىيورلر :

۱) عقددە وكيلىك ويا عاقدك مۇكلدن بحث ايتىش اولمى كە بو حالە عقود
معاوضەدە حقوق عقددن وكيلى وعقود تبرعەدە مۇكل مسؤلدر.

۲) ھېچ بربىك مۇكلدن بحث ايتماش اولمى عقود معاوضەدە وكيلىك مقتضاي
وكالتى ايفا ايتىمكەدە اولمى، خلافى ثابت اولنجەيە قدر اصلدر. عقود تبرعەدە ايسە باقيلور؛
وكيل بر عقد تبرعك طالبي وضعيتدە ايسە مۇكلنى تصريح ايتىمكە نفسى ايچون طالب
عد اولونمى اصلدر شو حالە مۇكلك استفادەسى تصريح حالە منحصردر. نە كيم معين
شئى شرايە وكيل اولانك زيادە فاحشە ايلە اشتراسى مقتضاي وكالتى ايفايە حمل اولنمايوب
وكيلىك بو عقدى نفسى ايچون اجرا ايتىش اولمى اصل اولەرق قبول اولنور. وكيل بر
عقد تبرعەدە مملك وضعيتدە ايسە باقيلور: عقد تبرعك مۇكلە طائد اولمى اوزرە تعلق
ايلە جى اعيان وكيلىك مقبوضى اولمش ايسە حركت واقعە مقتضاي وكالتى ايفا عدا اولنور،
مقبوضى اولماش ايسە طالب قبضە اعلام مجبوريتى حسييلە مۇكلدن بختدە مضطر
قالە جىقندن اضافت حصولە كليرى. اضافت ايتىمكسزىن اختيار كذب ايلە كنديسنە طائد بر
عين اولەرق بيان ايلدىكى تقديرە عقدى فضولى اولەرق بيلە قبولە امكان حقوقى قالماش
اولور. كوريلور كە مۇكلە اضافت وعدم اضافت كيفيتى، نە وكالتك ونە عقد مۇكل بەك
محتى اوزرندە حائز تاثيردر. وكالتك ويا مۇكل بە اولان عقدك وجود بولوب بولماسى
باشقەدر، مۇكلك استفادە ايدوب ايدە مامسى باشقەدر.

بنا برین مجله جه به ، اعاره ، رهن ، ایداع ، اقراض ، شرکت ، مضاربه ، عن انکار صلح اولمق اوزره تعداد اولنان عقودده وکیل طالب وضعیتده تصور اولنورسه مؤکله اضافه ایدلما مکن عقدک عدم صحتی دکل ، مؤکلك عدم استفاده سی لازم کلیر . مملک وضعیتده تصور اولنورسه و بره جکی شی^۱ مقبوضی اولمش ایسه بلا اضافه یا به جفی عقدلر صحیح اولور . شو حالده مجله نك عدم صحت صراحتی مهمل قالیر هبه دن رجوع ، استرداد و دیعه ، طلب دین کبی حقوق بو شکلده مؤکله اصالة^۲ ثابتدر . یعنی عقود معاوضه ده اولدینی کبی خلفاً دکل . مقبوضی اولماش ایسه بلا اضافه عقدنده موجودیت حقوقیه کوربله مزیرا دیگر طرف استفاده به امکان بوله میه جغندن عقد عقامته محکومدر . ایشته مجله نك عدم صحت فقره سی منحصر آ بو شقده مابه التطبيقدر . حالبو که مجله جه حکم مطابق صورتده سوق اولمشدر .

۴ — مؤکلمه بحث هالنده عقربک وکالت ورسالت لفظلر ندره هانکیسی ایلر انشا ایلر لیکن تحری به محل بوقدر .

واقعا مؤکلدن بحث ، نتایج حقوقیه اعتباریه ایکی شکلی برلشدیر مشدر . فقها دن بعض ذوات استقراضه وکالتده مؤکلدن بحث مسبق اولسه بیلر وکالت لفظیه استقراضک بطلاقی تصریح ایدیورلر سه ده محققین فقها نك تدقیقاتنه نظراً استقراضه وکالتده دخی استعمال اولنه جق الفاظک الفاظ وکالت وارسالت اولمی برفرق حقوقی تولید ایتمز . رسالت لفظیه مرسل ایچون استقراض نصل جائز ایسه وکالت لفظیه فقط مؤکلدن بحث صورتیه مؤکل ایچون ده استقراض جائزدر . مؤکلدن بحث اولتماق حالنده صفت وکالتله آلنان قرض مؤکلك اولماز ، وکیلک کنديسنه قالیر .

استنباط اولنان شوننا یچ ، حقوق غریبه ده کی تلقیاته ده موافقدر . نته کیم آلمانیا [*] قانون

[*] عدلیه نظارت جلیله سنجه ترجمه وطبع ایندیریلان المانیا قانون مدنیسنک نیابت وکالتله دائر اولان فصل مخصوصنده مندرج ۱۰۴ نجی ماده ده بو حکم شووجهله افاده اولمشدر .

« برائیک حدود وکالتی داخلنده مؤکلك نامنه اوله رق در میان ایندیکی بیان رضانك احکامی طوغریدن طوغری به مؤکلی ایچون ویا مؤکلی علیهنده ثابت اولور .

بیان رضا کیفیتنک طوغری دن طوغری به مؤکلی نامنه اوله رق وقوعی ایله بیان مذکورک اول نامه اوله رق وقوعی لزومنک شرائط واحوال موجوده دن استنباط ایدلش اولمی آواستنده برکونا فرق بوقدر . اگر باشقه سنک نامنه حرکت ایتمک رضاسی واضحاً استدلال ایدلار ایسه کندی نامنه حرکت ایتمک رضاسی موجود اولمادیکی خصوصی نظر اعتباره آلتماز . برکیمسه به قارشى درمیانی لازم کلان بیان رضانك اول کیمسه نك نایبته قارشى وقوع بولسی حالنده اشبو ماده نك برنجی فقره سی حکمی مقابله^۳ تطبیق اولنور .

مدنیسی وکیل مؤکله اضافه مجبوری ایله مکلف طوتمامشدر . شو قدرکه بلا اضافت وقوعه له جق عقدلرده مؤکلك استفاده ویا مؤاخذه سنی عقدك کنديسنه عايدیتك آکلا- نلمسنه وابسته بر اقبور . یعنی شرائط واحوال موجوده دن عقدك مؤکله عايدیتی اکلا شیلمز ایسه وکیل مؤاخذه اولیورکه حقوقزده مشهود اولدینی اوزره عقدك وکیل نام و حسابته اوله رق موجودیتی قبول ایدلمش دیمکدر .

فرانسه قانون مدنیسیده وکیل عاقدی وکالتی حقنده دیگر طرفه معلومات کافیه ویرماش اولسی حالنده دائرة وکالتدن خارج عداوله جق خصوصاتدن طولایی مسئول عد ایتکده یعنی عدم اضافه حالنده عقدی وکیل ایچون معتبر تلقی ایلکدهدر . [**]

اسویجیه قانون مدنیسنه نظراً بالوکاله یا پیله جق عقودك مختلف شکلری یوقدر . وکالت ائشا اوله جق عقودده مؤکلدن بحث ضرورتی تعییر حقوقیسیله مؤکله اضافه مجبوری واردر . شو قدرکه بلا اضافه وقوعه یولان بر عقدك نتایجندن استفاده املنده یولتان موکل شو خصوصده آنجق بر بیانجی نك حاز اولدینی حقوقی استعماله اهلدر . وکیل کندی نامنه و فقط مؤکل حسابنه وجوده کتیردیکی عقددن مؤکل بیانجی بر شخص درجه سنده مستفید اوله ییلور . مسبوقیت وکالت خصوصی تخلف حکمی موجب اولماز . وکیلک بلا اضافه عقدندن مؤکل ایچون باشقه بر شکلده امکان استفاده کورلماز . [***]

حقوق فاکولته سی حقوق مدنیه مدرسی :

مادرینی زاره ابراهیم

[**] ۱۹۹۷ ماده : وکیل بحسب الوکاله کندوسیله عقد مقاوله ایدن کسمه یه حازر اولدینی صلاحیت حقنده معلومات کافیه ویردیکی حالده ضمان نفسنه عايد اوله جقنی شرط ایدلمش اولمادجقه دائرة وکالت خارجنده اجرا اولتان معاملاتدن طولایی مسئول و ضامن عد اولتماز .

«قودسیویل ترجمه سی : نصرت حلی»

[***] ۴۰۱ : وکیل کندی نامنه اوله رق مؤکلنك حسابی ایچون اشخاص ثالته یه قارشی مطلوبات اکتساب ایدر ایسه مؤکل کندیسنك وکیل قارشی اولان وظائف مختلفه سنی ایضا ایتکده اومطلوبات مؤکلك مالی اولور (۱۱۰ ، ۱۱۶) وکیل افلاس ایدر ایسه موکل بو حق مفلسك ماصه سندن دخی دهوی ایده ییلور . کذلک وکیل طرفندن کندی نامنه فقط مؤکل حسابنه اشترا اولتان اشیای منقوله یی دخی مؤکل وکیلک ماصه سندن استرداد ایده ییلور . فقط ماصه نك مؤکله قارشی حق جلسته خال کلز . (م : ۸۹۵) ۱۱۰ ماده : بر شخص ثالث بر کیسه نك بورجی دایسته ادا ایتکده اومقدارده داینك حقوقنه قائم اولور الخ